

Tante Gerda

Af Frits Tillisch

Min faster, Gerda Augusta Tillisch blev født den 23. august 1890 i København, som den ældste af 2 børn (hendes yngre broder, George, udvandrede i 1926).

I 1896 boede familien på forskellige adresser i København, men flyttede sent på året til Frederiksberg Slot, hvor faderen blev overintendant.

Efter at have været elev på Kruses Skole, blev hun sendt til en lille privatskole på Præstegården i Pile Allé, fordi hun på det tidspunkt led af bronkitis. Efter skolegangen, lærte hun "Børnehaverering" i frk. Bobergs Skole på Maglekildevej.

I 1907, altså som syttenårig, oprettede hun selv en privatbørnehave i sit hjem på Frederiksberg Slot, men dette varede ikke længe fordi, efter faderens død i 1908, kunne familien ikke længere bo på slottet, og måtte flytte til Dronningensvej. Den unge Gerda opgav dog børnehaven i 1909, da den ikke kunne betale sig.

Efter et år på husholdningsskole, fik Gerda Tillisch en stilling som kontorassistent på Hærens Laboratorium. Det stillesiddende kontorarbejde var imidlertid ikke tilfredsstillende, og hun søgte i 1915 at komme tilbage til arbejdet med børnehaver.

Det er umuligt at sige, hvordan hendes senere liv ville have formet sig, hvis hendes moder på dette tidspunkt ikke tilfældigvis havde set en artikel i dagbladet "Hovedstaden", skrevet af redaktøren, Dr. R. Kjer-Petersen, hvori han spurgte, om der ikke var en, der kunde tænke sig at arbejde med børnene på Vesterbro. Hans artikel hed "Barndommens fagre dage" hvori han med varme

og kærlighed skildrede børnenes kår i mellem- og baggårdene på Vesterbro.

I et langt og udførligt brev til en nevø i 1943, beskriver tante Gerda begivenhederne således:

"Jeg ringede doktoren op, som omgående kom ud og spurgte, om jeg virkelig kunne tænke mig at hjælpe, og da jeg sagde ja! aftalte vi at mødes i Absalonsgade 35 næste dag.

Jeg ankom kl 3, og Dr. Kjer-Petersen stod i porten og ventede på mig. Først tænkte jeg 'den doktor har da ordentligt overdrevet' fordi der kun var nogle få børn at se.

Jeg spurgte dem, om de havde lyst til at lege nogle "sanglege" i gården med mig, og det ville de gerne. Så begyndte vi at lege "Jeg gik mig over sø og land" og "Munken går i enge". Da vi begyndte at synge, skal jeg love for at der kom

liv i gården! Fra alle sider strømmede der nu børn til, og vi var hurtigt et halvt hundrede.

Da vi skiltes, spurgte jeg børnene, om de brød sig om, at jeg skulle komme igen, og da de alle sagde ja, aftalte vi, at jeg skulle komme igen om 3 dage, og børnene skulle så sige det til andre. Dr. Kjer-Petersen var enestående; han gik i gården og vagtede, at jeg ingen overlast skulle komme til. Næste gang vi kom, stod der 30 børn på gaden og ventede på os, og i løbet af minutter var der ca. 100 børn. Jeg fortalte dem en historie, og vinduerne i husene åbnedes for at mødrene også kunde høre, hvad det var, der skete nede i gården. Tilstrømningen var enestående, og jeg var klar over, at jeg måtte have nogle hjælpere.

I Mariaforbundet slog jeg så til lyd for arbejdet, og nogle damer meldte sig til hjælp.

Vi legede nu med børnene fra 3-4½ i gården, men da vi nåede december, blev det så koldt, at jeg sagde til doktoren, at nu måtte vi holde op for vinteren, det var for koldt.

Doktoren, som jo var redaktør for "Hovedstaden", meddelte mig så, at han gennem bladet havde fået nogle penge til rådighed for arbejdet; vi kunne jo se om der ikke var en lejlighed at få. Vi gik ind i nr. 37 og der var en eet værelses lejlighed til leje i tredje baggårdshus. I mellemløbet var der en 2 værelses, og i forhuset en 3 værelses. Vi så på dem alle tre, og doktoren spurgte mig, om jeg kunne bruge den 3 værelses. Da jeg sagde ja, spurgte vi viceværten om han troede værten ville leje os lejligheden til det sociale arbejde, vi havde begyndt. Værten var meget interesseret i arbejdet, og gav os lejligheden på vældig gode betingelser, og den blev nu gjort i stand med lyse far-

ver, og en væg blev slået ned for at få en stor stue ud til gaden. Jeg havde nogle overflødige borde og bænke i min børnehave, og dem sendte jeg ned til lejligheden. Vi kunde nu begynde at arbejde indendørs under beskedne kår. Vi begyndte også nogle klubber om eftermiddagen og aftenen, og vi var jo mange hjælpere, så det gik strygende med tilgangen af børn. Hen på foråret spurgte doktoren mig, om jeg kunde tænke mig en mere alsidig uddannelse, og det sagde jeg, at jeg var villig til. I september begyndte jeg på et kursus på Frøbel Højskolen på Christianshavn og en uddannet børnehavearbejder overtog arbejdet i Absalonsgade, og hun blev der i nogle år.

Efter at jeg havde været på Frøbel Højskolen et år, havde doktoren fået samlet så mange penge, at han kunne gagere godt, og samtidig oprette 2 nye børnehaver, een i Gethsemanekirkens Krypt, og den anden i Apostelkirken. Nu var der 3 børnehaver, og jeg blev ansat som vikar i et par år, indtil jeg havnede som leder i Apostelkirken.

Dette var de nuværende Menighedsbørnehavers start.

Tante Gerda tog på forskellige rejser mellem 1924-26, og besøgte med en kollega Tyskland, Svejs og Italien for at studere andre landes arbejdsmetoder. På den sidste tur, i 1926, rejste hun med formanden for "Børnesagens Fællesråd" i et stort selskab på i alt 30 deltagere.

Det var på denne tur at hun traf malermester Møller som hun giftede sig med den 9. november 1926. Ægteskabet var barnløst.

Som teenager og ung mand, i årene mellem 1938 og slutningen af krigen, besøgte jeg meget ofte tante Gerda og